

מדינת ישראל משרד המשפטים

לשכת היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, ג' סיון תשס"ז
20 מאי 2007

מספרנו : 7535-0004-2007
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד
עו"ד חסן גיבארין
ארגון עדאללה
ת.ד. 510
שפרעם 20200

שלום רב,

הנדון: פנייתכם בעניין פעילות השב"כ ביחס לגופים באוכלוסייה הערבית
מכתבכם מיום 22.3.07

בהתייחס לפנייתכם שבסמך, אני מצרף לעיונכם את מכתבו של מר יובל דיסקין, ראש שירות הבטחון הכללי, בענין זה.

מכתבו של ר' השבי"כ נערך כתיאום עם היועץ המשפטי לממשלה ועל דעתו, והעמדה המפורטת בו מקובלת על היועץ המשפטי לממשלה.

כן נבקש להבהיר ולהדגיש, כי, ככלל, במקרים רגישים בתחום הנדון נערכות פעולות השב"כ תוך תיאום והתייעצויות עם הגורמים הרלוונטיים במערכת המשפטית.

בכבוד רב,

רוז נזרי, עו"ד

עוזר ראשי ליועץ המשפטי לממשלה

העתק: פרקליט המדינה

ר' השבי"כ

היועץ המשפטי, שב"כ

יה בישראל בעניין תגובת השירות לעיתון פסל אל מקאל

ראש השירות

504688/0704/מ
26 אפר' 2007
ח' אייר תשס"ז

היועץ המשפטי לממשלה - מר מני מזוז

שלום רב,

הנדון: פניית האגודה לזכויות האזרח בישראל בעניין תגובת השירות לעיתון פסל אל מקאל

1. בעקבות מכתב האגודה לזכויות האזרח, ופרסומים נוספים שבאו בעקבות תגובת השירות לפניית עיתון פסל אל מקאל, מצאתי לנכון לפרט ולהבהיר את עמדת שירות הביטחון הכללי (להלן – השירות) בעניין זה, שכן מבחינת שירות הביטחון הכללי, ומבחינתי כראש השירות, מדובר בעניין שיש חשיבות ציבורית בליבונו.
2. שירות הביטחון הכללי הוא ארגון שיש לו תפקיד חיוני במציאות החיים בישראל, ולשם כך ניתנו לו כוחות וסמכויות רחבות היקף. הפעלתם של כוחות וסמכויות אלה באופן נכון וראוי חשובה לדמוקרטיה הישראלית, חשובה לשירות כדי לשמר את הלגיטימציה הציבורית החיונית לפעילותו, וחשובה כמובן לכל אזרח. לפיכך אני רואה חשיבות בליבון אמיתי של סוגיה זו.
3. אתחיל במושכלות היסוד: השירות הוא ארגון של המדינה - רשות מנהלית הפועלת מכוח חוק מסמך, חוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב - 2002 [להלן: חוק השב"כ]. השירות מהווה חלק מהזרוע המבצעת במדינת ישראל, מדינה שאין חולק כי ערכי היסוד שלה הם בראש ובראשונה היותה "מדינה יהודית ודמוקרטית", כאמור במסמכי היסוד – ההכרזה על הקמת מדינת ישראל ובחוקי היסוד (חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוק יסוד: חופש העיסוק), וכן בחקיקה רגילה כדוגמת חוק המפלגות, התשנ"ב - 1992 וחוקים נוספים.
4. ייעודו, תפקידיו וסמכויותיו של השירות קבועים כיום בחוק השב"כ: סעיף 7 לחוק, אשר כותרתו "ייעוד השירות ותפקידיו" קובע בס"ק (א) כדלקמן:

יח בישראל בעניין תנופת השירות כמיתון פסל אל מקאל

"השירות מופקד על שמירת ביטחון המדינה, סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו, מפני איומי טרור, חבלה, חתרנות, ריגול וחשיפת סודות מדינה, וכן יפעל השירות לשמירה ולקידום של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים לביטחון הלאומי של המדינה, והכל כפי שתקבע הממשלה ובכפוף לכל דין".

מסעיף זה עולה כי השירות מופקד, בין היתר, על שמירת ביטחון המדינה, סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו מפני איומי חתרנות.

5. השירות מופקד, איפוא, בין היתר, על התמודדות עם תופעות של חתרנות המכוונות נגד סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו: מטבע הדברים, המושג "חתרנות" הוא מושג עמום. בהקשר הדברים כאן - עמדת השרות היא כי בגדר "חתרנות" עשויה להכלל גם חתירה לשינוי ערכי היסוד של המדינה תוך ביטול אופייה הדמוקרטי או אופייה היהודי כחתירה נגד סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו.

6. השאלות עליהן אבקש להשיב הן: כיצד רשאי השירות לפעול אל מול חתרנות המכוונת נגד סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו כאמור? האם הוא רשאי לפעול רק מול גוף הפועל בדרכים לא חוקיות? האם הוא רשאי לפעול מול גוף הפועל בדרכים חשאיות? האם השירות רשאי לפעול גם מול גוף הפועל בדרכים גלויות? מתי פעולת השירות מול גוף שכזה תיתפס כפוגעת בעצמה בערכים הדמוקרטיים של חופש הביטוי?

אבקש להבחין כאן בין תפקיד השירות במימד הצר והקונקרטי הנגזר מהוראות חוק ספציפיות, לבין אופן פעולתו במישור הציבורי הרחב יותר.

7. במישור הציבורי הרחב, מובן כי לא חל כל איסור על הבעת עמדה הסותרת את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, ככל שזו מובעת במסגרת החוק: הבעת עמדה שכזו, כל זמן שאינה כוללת פעילות בלתי חוקית, הנה חלק מהזכות לחופש הביטוי. אין חולק כי חופש הביטוי וחופש ההתאגדות הם מערכיה היסודיים של מדינה דמוקרטית. כך גם הזכות לפרטיות. פגיעה בזכויות אלה מותרת רק אם היא לתכלית ראויה ורק במידה הנדרשת. השירות רואה עצמו כמחוייב, בין היתר, לשמירת ערכים אלה, שהם לב הדמוקרטיה.

8. מימוש האמור לעיל, הלכה למעשה, מתווה את דרכי הפעולה של השירות; ניתן לחלק את דרכי הפעולה של השרות במקרים אלה, כדלקמן:
כלים מחקרניים - היינו איסוף ממקורות גלויים בלבד וניתוח על פי מקורות אלה;
כלים איסופיים - באמצעות שימוש בכלי איסוף הפוגעים בפרטיות כמו האזנות סתר וכו';
כלי סיכול ואכיפה - כמו מעצר, חיפוש, חקירה וכו'.

9. כאשר גוף נוקט בפעילות בלתי חוקית בחתירתו נגד סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו, מוסמך השירות לפעול נגדו בכל מגוון הכלים האמורים, לרבות פעולות סיכול ואכיפה. לעומת זאת, כאשר פעילות חתרנית אינה כרוכה בפעילות בלתי

- חוקית, לא רשאי השירות לפעול נגדה בכלי סיכול ואכיפה. למותר לציין כי שימוש בכלים דוגמת מעצר וחקירה יתבצע בהתאם לעילות הקבועות בחוק ורק אם יצטבר מידע ממנו עולה כי מתבצעת או עומדת להתבצע פעילות בלתי חוקית.
10. אשר לפעילות שאינה בלתי חוקית – כאשר פעולתו של גוף "מתחכנת" עם פגיעה בסדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו, אזי מתפקידו של השירות לאסוף ולנתח מידע הנוגע לפעילות של גוף זה, כדי להבטיח כי זו אינה גולשת לפעילות בלתי חוקית ואינה מסווה לפעילות בלתי חוקית. ככלל, כאשר מדובר בפעילות גלויה ופומבית, השירות ינקוט בדרך של ריסון ולא יפעיל בעניין זה כלים איסופיים, אלא יסתפק בעיון לימוד ומחקר על בסיס חומרים גלויים בלבד.
11. לעומת זאת, כאשר יש בסיס לחשד כי מתקיימת פעילות בעלת מימדים חתרניים שלה מאפיינים חשאיים – פעילות כזו עשויה, להצדיק שימוש גם בכלים איסופיים כגון האזנת סתר וכו', וזאת במטרה לחשוף את המסתתר מאחורי פעילות כזו ועל מנת להבטיח שאין בה הסתרה של פעילות שלא בהתאם לחוק.
12. להבנתי, פעילות בתוך מסגרת מדיניות כזו תגשים את מטרת החקיקה, האינטרסים, הערכים, והפונקציה שהשירות נועד להגשים בחברה דמוקרטית.
13. אדגיש כי תפקידו ופעילותו של השב"כ בנוגע לתופעות חתרנות, כאמור, מתייחסים, באופן שווה, לכל המגזרים במדינה, יהודים כערבים, שיש בפעילותם כדי לחתור נגד סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו.
14. לסיכום - מהטעמים שעליהם עמדתי לעיל, אני סבור כי ראוי שהשירות ינקוט בגישה מרוסנת ומידתית בהפעלת האמצעים והכלים העומדים לרשותו כנגד קבוצות שעיקר פעולתן היא פומבית. מאידך – קיימת גם קיימת לגיטימציה לשימוש בכלים איסופיים אם יש בסיס לחשד כי הגוף פועל בדרכים חשאיות או אם פעילותו עלולה להוות בסיס לפעילות בלתי חוקית. פעילות בלתי חוקית מצדיקה, כמובן, גם ביצוע פעולות שיבוש וסיכול כמו מעצר וחקירה.
15. מבחינתי מכתב זה ניתן להעברה לאגודה לזכויות האזרח שכן כאמור, אני רואה חשיבות ציבורית בליבון נושא זה מהיבטיו העקרוניים, המשפטיים והציבוריים.

ב ב ר כ ה ,

יובל דיסקין
ראש שירות ביטחון כללי